

UVODNIK

V prav posebno veselje mi je, da lahko v čast devetdesetletnici prof. dr. Vlada Benka izberem in uredim prikaz strokovnega in znanstvenega delovanja na področju mednarodnih odnosov, za katerega je po svoje zaslužen prav letošnji lavreat. Ko sem sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja še sam študiral na takratni Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, se je s področjem mednarodnih odnosov ukvarjal le prof. dr. Vlado Benko, če ne upoštevamo področje mednarodnega prava, ki ga je učil prof. dr. Ernest Petrič, ki se je kasneje zapisal politiki. Danes, več kot trideset let po tem, lahko s ponosom objavimo prispevke s področja mednarodnih odnosov dobrih ducat avtorjev, večinoma zaposlenih na Fakulteti za družbene vede, delujočih znotraj Katedre za mednarodne odnose in raziskovalnega Centra za proučevanje mednarodnih odnosov, nekaj pa je tudi dragocenih zunanjih sodelavcev. Za to je gotovo zaslužen tudi prof. dr. Vlado Benko, saj je bila večina avtorjev njegovih študentov.

Ozko gledano se je prof. dr. Vlado Benko sicer ukvarjal na sistematičen način zgolj z mednarodnimi odnosi, kjer je razvijal zgodovino mednarodnih odnosov (nekoč jo je imenoval tudi genezo mednarodne skupnosti), strukturo mednarodne skupnosti in teorije mednarodnih odnosov. Znotraj strukture mednarodne skupnosti so ga posebej zanimale norme, ki jih zaradi dejavnosti subjektov ni smatral kot dejavnike v mednarodni skupnosti. Ne glede na to da se sam ni posebej ukvarjal z mednarodnim pravom, so se k temu vračali njegovi učenci (cf. *Mateja Peter in Milan Brglez: Dinamika razvoja mednarodnih norm – preventivna uporaba sile v mednarodnih odnosih po II. svetovni vojni*). Toda zaradi takratnega stanja znanosti je prof. dr. Vlado Benko svojemu proučevanju mednarodnih odnosov dodal še proučevanje zunanje politike in zato bi ga lahko v Sloveniji smatrali tudi za začetnika na tem znanstvenem področju. Ne le da je z bolonjsko reformo predvideno posebno poučevanje predmetnega področja zunanje politike, ampak morajo dandanes posamezniki proučevati zunanjo politiko Slovenije kot male države ter celo posamezne segmente slovenskega zunanjepolitičnega delovanja (cf. *Maja Bučar in Boštjan Udovič: Oblikovanje strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije ob upoštevanju načel EU*). Kot eno od sredstev zunanje politike je prof. dr. Vlado Benko proučeval diplomacijo, ki jo je sam poznal tudi iz prakse. In njegova učenja niso bila pozabljena (cf. *Bojko Bučar: Spremembe diplomacije v XXI. stoletju, Milan Jazbec: Postmoderna diplomacija*). Njegovo pojmovanje mednarodnih odnosov kot znanosti je bilo, vsaj kot smo to vedno mi razumeli, da mednarodni odnosi zajemajo tako mednarodno pravo kot mednarodne ekonomske odnose, mednarodno politiko in kar je lahko še drugih pomožnih disciplin. Pred-

vsem za poučevanje mednarodnih ekonomskih odnosov, ki so se mu zdeli izjemno pomembni, si je prof. dr. Vlado Benko prizadeval z angažiranjem prof. Fabince, Dolinarja in še koga. Vzdrževanje te tradicije je danes obrodilo številne sadove (cf. *Marjan Svetličič in Pavle Sicherl: EU v svetovnem gospodarstvu danes in jutri*, *Metka Stare in Boštjan Udovič: Storitve v mednarodnih ekonomskih odnosih – od izolacije k integraciji*). Eno prvih raziskovalnih področij, s katerimi se je ukvarjal prof. dr. Vlado Benko, je bil odnos obeh supersil, iz česar je začel raziskovati pojav gibanja neuvrščenih. Zato najbrž ni naključje, da ga je tudi pri teoretičnem proučevanju mednarodnih odnosov potegnilo v sociologijo mednarodnih odnosov, za kar v tistem času ni vzbudil razumevanja, so mu pa lahko hvaležne današnje generacije, ki se morajo ukvarjati s Slovenijo kot malo državo v mednarodnih odnosih. Vendar je pečat ostal tudi širše (cf. *Zlatko Šabič: Nova funkcionalnost mednarodnih vladnih organizacij*, *Iztok Simoniti: Mučenje – nerešljivost problema?*). Samo obžalujemo lahko, da tega učenja ni prevzela slovenska sociologija, ki bi skupaj z Inštitutom za mednarodno sociologijo iz Gorice in ostalimi centri v bližini lahko prevzela vodilno vlogo v regiji. Prof. dr. Vlado Benko se je ukvarjal tudi z vprašanjem mednarodnega sodelovanja in mednarodnih integracij, tudi v luči vprašanj evropskega povezovanja. To proučevanje mednarodnega regionalizma je našlo svoje dostojne naslednike (cf. *Sabina Kajnc in Ana Bojinović: Vpliv ES/EU na pojave regionalnega sodelovanja v mednarodni skupnosti*). V delih prof. dr. Vlada Benka najdemo seveda še številne druge nastavke proučevanja mednarodnih odnosov, od katerih naj omenimo zgolj npr. vprašanje varnosti. Tudi to področje se predvsem znotraj Katedre za obramboslovje in Obramboslovnega raziskovalnega centra izčrpno proučuje. Vendar zaradi prostorskih in časovnih omejitev nismo mogli v izbor uvrstiti dodatnih področij proučevanja. To nam ostane za v prihodnje, na tem mestu pa naj se prof. dr. Vlado Benku zahvalim v imenu vseh avtorjev, raziskovalcev in v imenu generacij študentov za tisto, kar je dal nam in kar je dal slovenski znanosti.

Prof. dr. Bojko Bučar,
gostujoči urednik